

Tarih: 09/09/2016

BASINA VE KAMUOYUNA,

Kimyasal maddelerden kaynaklı olarak gerçekleşen olaylar, yazılı ve görsel basında yer alırken önemli bilgi hataları yapılabilmektedir. Bu hataların özellikle en sık yapılanları basın organlarında tekrarlandıkça, kamuoyunun zihninde “kesin gerçek” veya “doğru bilgi” olarak yerleşmektedir. Bu yanlışlar, ilgili problemler için yanlış çözümler üretilmesine, hiç çözüm üretilmemesine veya üretilmiş olan basit çözümlerin “yanlış” olduğunun düşünülmesine sebep olabilmektedir.

Mesleğimizin bir gereği olarak, tüm bu olumsuzlukları gidermek veya azaltmak amacıyla aşağıda maddeler halinde derlediğimiz kısa bilgilendirmeyi size sunuyoruz. Bu kısa bilgilendirmemizin, siz basın emekçileri tarafından dikkate alınması, bundan böyle yapılacak haberlerde doğru ifadelerin kullanımını arttıracaktır.

Mesleğimiz olan Kimya Mühendisliği'nin kapsamına girebilecek diğer tüm konularda da, yanlış bilgi içeren yayınları önlemek adına, haberleri yayınlamadan önce kurumumuza danışmanızdan memnuniyet duyarız.

1- Metan gazı, zehirli değil boğucu bir gazdır

Özellikle kanalizasyonlar gibi kapalı alanlarda yapılan çalışmalar esnasında meydana gelen işçi ölümleri için, işçilerin “metan gazından zehirlendiği” ifadesi sıkça kullanılmaktadır. Oysa metan gazı kimyasal yapısı itibarıyla zehirli değil boğulmaya sebep olan gazlar arasındadır. Özellikle kapalı ortamlarda hayati fonksiyonların sürdürülmesi için ihtiyaç duyulan havadaki oksijen seviyesinin düşmesine neden olur. Havadaki oksijen seviyesi %19,5'un altına düştüğünde insan fizyonomisi için tehlike başlar. Ortam havasına karışmış metan gazını soluyan canlılar yeterli soluma yapamadıkları için boğulabilirler.

Bu tarz olaylarda işçilerin, ortamda birikmesi çok muhtemel olan “hidrojen sülfür” veya diğer zehirli gazlardan etkilenmiş olma ihtimalleri yüksektir. Daha düşük olan diğer bir ihtimalse, işçilerin ortamda çok yoğun olarak birikmiş metan gazından boğulmuş olmasıdır.

Ortamda inceleme, gaz ölçümü vb. çalışmalar yapmadan, asıl sebep kesin olarak tespit edilemez.

2- Her patlama gaz sıkışmasından meydana gelmez

Özellikle madenlerin metan bulunan bölgelerinde, LPG tüpleri ve doğalgaz bulunan, kullanılan iş yerlerinde ve evlerde meydana gelen patlama olaylarında, patlamaya sebep olarak “gaz sıkışması” ifadesi sıkça kullanılmaktadır. Ancak bu verilen örneklerin çok büyük bir kısmında gaz sıkışmasından patlama meydana gelmez. Tam tersine gaz havaya karışarak genişmiştir. Bu

Tarih: 09/09/2016

olayların çoğunluğunda gerçekleşen patlamalar, yanıcı gaz kaçağının ortamda patlamaya sebep olacak seviyede birikmesi, daha sonra bir tutuşturma kaynağı ile (elektrik düğmesine basılması, statik elektrik atlaması, elektrik kontağı, prize fiş takılması vb.) ateşlenmesi sonucu oluşmaktadır.

3- Helyum gazı yanıcı ve patlayıcı değildir

Uçan balon dolumu yapılan üretim tesislerinde veya uçan balon bulundurulan eğlence yerlerinde gerçekleşen patlamalar için, “helyum gazının tutuşması sonucu yangın ve patlama gerçekleştiği” ifadesi kullanılmaktadır. Oysaki Helyum gazı yanıcı değildir. Bu tesislerdeki yangın ve patlamaların olası bir sebebi, maliyeti azaltmak adına helyumdan daha ucuz ve çok kolay alevlenir özelliği olan hidrojen gazı kullanılması olabilir. Bir diğer olası sebep ise, başka herhangi bir sebeple (elektrik kaynaklı, kağıt/ambalaj/plastiklerin tutuşması vb.) çıkan yangının, helyum tanklarının basıncını iyice arttırarak patlatması olabilir. Ortamda inceleme yaparak asıl sebebin kesin olarak tespit edilmesi gerekir.

4- Hava ısısı değil hava sıcaklığı

Meteoroloji bültenlerinde halen hava ısısı teriminin kullanılabildiğine şahit oluyoruz. Oysa ısı maddenin sıcaklığını arttırmak için verilmesi gereken bir enerji türüdür. Isı enerjisini tanımlamak için Joule (Jül) birimi kullanılır. Sıcaklık ise, ısı enerjisi sonucu maddenin eriştiği nicel değeri tanımlar. Santigrat, Fahrenheit gibi birimler ile ifade edilir. Dolayısıyla doğru terim “Hava Isısı” değil “Hava Sıcaklığı” olmalıdır. “Havalar ısınmıyor” yerine “Hava Sıcaklıkları Yükseliyor” demek daha doğru olacaktır.

TMMOB Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi
İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Komisyonu